

**УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПРОДУКТИВНОСТІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ**

ДЕНИСЮК Олена Григорівна

УДК 658.2 : 631

**МАЙНОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ,
ВІДТВОРЕННЯ, УПРАВЛІННЯ**

**Спеціальність 08.00.04. – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)**

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2010

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі економіки Житомирського державного технологічного університету Міністерства освіти і науки України, м. Житомир.

Науковий керівник:

доктор економічних наук, професор
Цал-Цалко Юзеф Сигізмундович,
Житомирський національний
агроекологічний університет,
проректор з навчальної роботи,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент УААН,
заслужений діяч науки і техніки України
Хвесик Михайло Артемович,
Рада по вивченню продуктивних сил НАН України,
в. о. Голови Ради

кандидат економічних наук
Сіненко Михайло Іванович,
Український науково-дослідний інститут
продуктивності агропромислового комплексу,
м. Київ, заступник завідуючого відділу-
завідуючий лабораторії нормативних
систем у тваринництві

Захист відбудеться “10” березня 2010 р. о 11 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.879.01 в Українському науково-дослідному інституті продуктивності агропромислового комплексу за адресою: 03035, м. Київ, пл. Солом’янська, 2, 3-й поверх, конференц-зал.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Українського науково-дослідного інституту продуктивності агропромислового комплексу за адресою: 03035, м. Київ, пл. Солом’янська, 2.

Автореферат розісланий “4” лютого 2010 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, с.н.с.

А. О. Полешук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Динамічні трансформаційні процеси в Україні вимагають застосування досконалого механізму управління фінансовими ресурсами, авансованими в об'єкти майнового потенціалу господарюючих систем аграрного сектору економіки. Управління майновим потенціалом є однією з головних проблем функціонування будь-якого суб'єкта господарювання. Формування й ефективне використання об'єктів майнового потенціалу стає найважливішим засобом забезпечення конкурентоспроможності підприємства, прибуткової діяльності та досягнення в цілому стійкого розвитку в майбутньому. Крім цього, достовірна оцінка обсягів об'єктів майнового потенціалу підприємства дає можливість обґрунтувати реальну ринкову вартість суб'єкта господарювання, визначити ціну підприємства на ринку та його участь у формуванні національного багатства.

На кінець 2007 р. майновий потенціал підприємств, основним видом економічної діяльності яких є сільськогосподарське виробництво, складав 90 млрд грн. Відзначимо, що 27,3% підприємств, у яких розміщений майновий потенціал – збиткові, в них були сформовані збитки у розмірі 9,1 млрд. грн. Аналітичні дослідження показали, що на підприємствах недостатньо реалізується відтворювальна функція майнового потенціалу, а його стан в частині основних засобів характеризується значним зносом (на кінець 2007 р. – 47,8%).

Отже, актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена необхідністю обґрунтування теоретичних, розробки методичних і практичних засад управління майновим потенціалом підприємств аграрного сектору економіки в сучасних умовах ризикованості та невизначеності.

Питанням формування та ефективного використання сукупного потенціалу підприємств і окремих його видів присвячені праці С. Ф. Большенко, В. В. Вітвіцького, Б. М. Данилишина, О. К. Добикіної, А. А. Герасимова, З. В. Герасимчук, Т. В. Калінеску, С. В. Касьянюка, Ю. В. Кіндзерського Л. Л. Ковальської, Т. Д. Костенко, Н. С. Краснокутської, Д. Ф. Крисанова, Г. В. Пчелинської, Ю. А. Романовської, М. І. Сіненка, О. С. Федоніна, М. А. Хвесика, В. І. Хомякова, Ю. С. Цал-Цалка, Н. В. Швеця та інших учених – економістів.

Відзначаючи цінність результатів досліджень названих авторів і сучасних наукових розробок проблем управління потенціалом підприємств, слід зауважити, що саме майновий потенціал підприємств вітчизняними та зарубіжними науковцями на сьогодні системно не вивчений. Деякі структурні його елементи виокремлювались у складі ресурсного та виробничого потенціалів. Однак окремого дослідження стосовно управління майновим потенціалом підприємств аграрного сектору економіки України не здійснювалось. Актуальність даної проблеми, недостатність її вивчення, наявність дискусійних питань зумовили вибір теми дисертаційної роботи, визначили основні завдання та мету, а також наукову і практичну цінність. Наукове дослідження виконано на прикладі аграрних підприємств України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно плану науково-дослідних робіт кафедри економіки Житомирського державного технологічного університету за темами: “Побудова економічного механізму забезпечення сталого розвитку і конкурентоспроможності суб’єктів господарювання” (державний реєстраційний номер 0106U013189 від 04.12.06) та “Розробка методики інтегральної оцінки результатів економічної діяльності господарюючих систем” (державний реєстраційний номер 0109U001875 від 02.01.09).

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розвиток теоретичних і методологічних засад та розробка практичних пропозицій щодо управління майновим потенціалом підприємств аграрного сектору економіки.

Відповідно до поставленої мети в дисертаційній роботі вирішувались такі завдання:

- здійснити аналіз існуючих теоретико-методологічних аспектів організаційного управління об’єктами майнового потенціалу підприємств та рівню висвітлення досліджуваної проблеми у вітчизняній і зарубіжній літературі;

- визначити економічну сутність поняття “майновий потенціал підприємства” в системі управління господарською діяльністю підприємства;

- розробити класифікацію майнового потенціалу за видами, що дозволяє науково характеризувати зміст його об’єктів;

- структурувати об’єктний склад майнового потенціалу аграрних підприємств, а також поглибити теоретичні дослідження щодо механізмів формування й використання його в господарській діяльності;

- виявити на основі економічних моделей формування майнового потенціалу тенденції інвестиційно-інноваційного розвитку суб’єктів господарювання;

- удосконалити систему показників для аналізу майнового потенціалу аграрних підприємств з метою ефективного управління ним;

- дослідити і розкрити економічну сутність принципів та методів в системі управління майновим потенціалом аграрних підприємств;

- систематизувати основні джерела відтворення майнового потенціалу;

- обґрунтувати рівень використання об’єктів майнового потенціалу підприємств на основі розробки адаптованої моделі DuPont та залученні інструментів факторного аналізу для визначення їх впливу на обсяги господарської діяльності підприємств.

Об’єктом дослідження є процес формування системи управління майновим потенціалом аграрних підприємств та господарюючих суб’єктів з переробки сільськогосподарської продукції.

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та практичні підходи до створення системи управління майновим потенціалом, спрямованої на забезпечення стійкого розвитку аграрних підприємств України.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становили методи наукової абстракції, аналізу, синтезу, індукції, дедукції, логічного аналізу, системного та синергетичного підходів тощо. Для розв’язання

визначених завдань в дисертаційній роботі також застосовувались наступні методи: *монографічний* – при вивченні літературних джерел, нормативно-правових актів і практики управління майновим потенціалом аграрних підприємств; *теоретичне узагальнення, порівняння та аналогії* – для розкриття сутності поняття “майновий потенціал підприємства”; *абстрактно-логічний* – для здійснення теоретичних узагальнень, формування висновків та обґрунтування нових гіпотез; *класифікації* – для систематизації ознак класифікації майнового потенціалу та їх характеристики; *статистичного аналізу* – для визначення основних тенденцій стану формування та ефективності використання об’єктів майнового потенціалу підприємств аграрного сектору; *синергії* – для обґрунтування підсилення вагомості результатів системного використання майнових об’єктів та інших складових потенціалу підприємства; *функціональної оцінки* – для визначення тенденцій впливу розвитку об’єктів майнового потенціалу на результати господарської діяльності; *комплексні* – для побудови системи показників управління майновим потенціалом підприємства; *експерименту* – для апробації результатів дослідження.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти України з питань господарської діяльності підприємств аграрного сектору економіки, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених економістів і практиків, дані Державного комітету статистики України, оприлюднена інформація Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, фінансова звітність аграрних підприємств України, електронні ресурси світової інформаційної мережі Internet.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у наступному:

вперше запропоновано інтерпретацію економічної сутності поняття “майновий потенціал” як сукупності наявних, прихованих та використаних можливостей майнових об’єктів, що системно використовуються в господарській діяльності підприємства, у контексті якої розроблено класифікацію майнового потенціалу за видами, що дозволяє оптимізувати процес формування і використання об’єктів майна та забезпечує їх максимальний вплив на господарський й вартісний потенціали аграрних підприємств;

удосконалено структуру системи показників для управління майновим потенціалом підприємств, що охоплює обсяги, формування, стан та ефективність використання майнових об’єктів, а також рівень його привабливості й на основі якої створюються передумови побудови інтегрального показника оцінки майнового потенціалу, здійснення моніторингу стану його об’єктів і результатів, а також визначення рейтингу конкурентоспроможності підприємства;

набули подальшого розвитку:

– системний підхід щодо управління майновим потенціалом підприємства на стадіях життєвого циклу; такий підхід дає можливість простежити рівень та стан формування об’єктів майнового потенціалу від утворення до ліквідації підприємства щодо планування, формування майна, розвитку майнового

потенціалу, утворення системи управління, синергії, оновлення, втрати інвестиційно-інноваційної активності, використання морально та фізично застарілого майна, а також його ліквідації;

– змістова характеристика об'єктного складу майнового потенціалу підприємства та обґрунтування джерел його відтворення, в основу яких покладено постійні (безповоротні), тимчасові (поворотні) джерела, а також цільові надходження й благодійні внески;

– перспективи використання стратегій перенесення, запозичення та нарощування майнового потенціалу для відстеження тенденцій інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору;

– інструментарій факторного аналізу та модель DuPont, які адаптовані до реалій господарювання вітчизняних аграрних підприємств у контексті обґрунтування напрямів ефективного використання їх майнового потенціалу.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості впровадження розроблених й обґрунтованих теоретичних та практичних рекомендацій по управлінню об'єктами майнового потенціалу аграрного сектору економіки. Результати дослідження, які мають прикладний характер, знайшли застосування на підприємстві сільського господарства ТОВ “Вертокіївка” (система показників для управління майновим потенціалом підприємства) (довідка № 84-3 від 12.10.09), підприємствах переробної промисловості Житомирської області, зокрема на ВАТ “Житомирський маслозавод” (система показників для управління майновим потенціалом, паспорт моніторингу майнового стану та інструменти відтворення майнового потенціалу підприємства) і ВАТ “Житомирмолоко” (система управління майновим потенціалом підприємства) (довідки № 1320 від 07.10.09 та № 01-32 від 08.10.09) та в роботі Головного управління агропромислового розвитку Житомирської обласної державної адміністрації (рекомендації щодо побудови механізму управління майновим потенціалом підприємств прийнято до впровадження при розробці та обґрунтуванні поточних та стратегічних програм розвитку підприємств агропромислового комплексу в Житомирській області) (довідка № 2330/8 від 14.10.09).

Окремі результати наукових досліджень використовуються в навчальному процесі Житомирського державного технологічного університету та Житомирського національного агроекологічного університету при викладанні навчальних дисциплін “Економіка підприємства”, “Економіка сільського господарства”, “Потенціал та розвиток підприємства”, “Управління потенціалом підприємства”, “Економічна діагностика”, що підтверджується актом впровадження результатів дисертаційної роботи у навчальний процес № 44-45/1219 від 16.10.09 та довідкою № 2234 від 15.10.09, відповідно.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Одержані наукові результати є особистими розробками автора.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати дослідження доповідалися та обговорювалися на 14 науково-практичних конференціях: XXXI Науково-практичній міжвузівській конференції,

присвяченій Дню університету (м. Житомир, 14-16 березня 2006 р.); IV Науково-практичній конференції з нагоди Дня працівників статистики “Система державної статистики в Україні: сучасний стан, проблеми, перспективи” (м. Київ, 4 грудня 2006 р.); XXXII науково-практичній міжвузівській конференції, присвяченій Дню університету (м. Житомир, 14-16 березня 2007 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції “Статистична оцінка соціально-економічного розвитку” (м. Хмельницький, 17 травня 2007 р.); Науково-практичній конференції “Житомирщині – 70” (м. Житомир, 25-26 вересня 2007 р.); Науково-практичній конференції до 10-річчя спеціальностей “Економіка підприємства” та “Маркетинг” “Економічна освіта та наука: досвід та перспективи розвитку” (м. Харків, 22-23 листопада 2007 р.); XXXIII Науково-практичній міжвузівській конференції, присвяченій Дню університету (м. Житомир, 18-19 березня 2008 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції “Стратегічні питання світової науки – 2009” (м. Пшемисль (Польща), 7-15 лютого 2009 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції “Наука та технологія: крок в майбутнє – 2009” (м. Прага (Чехія), 27 лютого-5 березня 2009 р.); Міжнародній науковій конференції “Розвиток продуктивних сил України: від В.І. Вернадського до сьогодення” (м. Київ, 5 березня 2009 р.); XXXIV Науково-практичній міжвузівській конференції, присвяченій Дню університету (м. Житомир, 16-18 березня 2009 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції “Проблеми економіки підприємств в сучасних умовах” (м. Київ, 19-20 березня 2009 р.); Міжнародній науково-практичній конференції “Актуальні проблеми економічного розвитку України в умовах глобалізації” (м. Вінниця, 24 квітня 2009 р.); V Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції “Українська наука XXI століття” (м. Київ, 17-19 червня 2009 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції “Інвестиційно-інвестиційний розвиток економіки регіону” (м. Львів, 25 вересня 2009 р.).

Публікації. За матеріалами дисертації опубліковано 29 наукових праць загальним обсягом 20,01 друк. арк., з них 11 статей у фахових виданнях (обсягом 7,39 друк. арк.) та 13 матеріали конференцій (обсягом 3,12 друк. арк.).

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків і додатків та списку використаних джерел. Основний зміст викладений на 205 сторінках друкованого тексту. Робота містить 12 таблиць, 28 рисунків, 28 додатків на 69 сторінках, список використаних джерел налічує 225 найменувань на 23 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано вибір теми дисертації та її актуальність, сформульовано мету, визначено об’єкт, предмет і завдання дослідження, відображено наукову новизну, практичне значення отриманих результатів й інформацію щодо їх апробації.

У розділі 1 “Теоретичні основи формування майнового потенціалу

підприємства” вивчено та узагальнено економічну сутність поняття “майновий потенціал” в системі управління діяльністю підприємства; розроблено класифікацію майнового потенціалу; визначено об’єктний склад майнового потенціалу аграрних підприємств, а також поглиблено теоретичні дослідження механізмів формування й використання об’єктів майнового потенціалу в господарській діяльності.

Обґрунтовано, що оптимальний процес формування та використання майна забезпечує ефективне функціонування підприємства в цілому, сучасне технологічне оснащення господарювання, збільшення об’єктів діяльності за величиною і асортиментом, створення прибутку, зростання продуктивності праці персоналу, формування інвестиційно-інноваційних грошових потоків. Майнові об’єкти підприємства під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів постійно знаходяться в динаміці й розвитку, у результаті чого відбувається нарощення майнового потенціалу та в цілому національного багатства сільських територій і держави.

Проведене дослідження генезису сутності дефініцій “потенціал” та “майно” дозволило запропонувати визначення поняття “майновий потенціал підприємства”. Майновий потенціал підприємства – сукупність можливостей майнових об’єктів, які контролюються підприємством в результаті минулих подій, функціонують у матеріальній, нематеріальній, фінансовій формах та, системно використовуючи які в господарській діяльності, підприємство очікує отримати економічні вигоди, включаючи синергетичний ефект, в майбутньому у формі чистого доходу, доданої вартості, чистого прибутку та власного капіталу.

На підставі вивчення, систематизації та узагальнення існуючих у економічній літературі поглядів щодо майна та видів потенціалу, в дисертації обґрунтовано класифікацію майнового потенціалу, яка включає 19 класифікаційних ознак, зокрема щодо географічного сектору, спеціалізації (у відповідності до видів економічної діяльності щодо напрямів господарювання), просторової форми, правового режиму, форми власності, форми господарювання, економічної відповідальності, величини суб’єктів господарювання, результатів, формування, джерел утворення, якості, вартісної оцінки підприємства, оцінки об’єкта, ступеня ліквідності, часового горизонту (етапів управління), характеристики об’єктів, господарських процесів та інформаційного забезпечення.

Доведено, що об’єкти майнового потенціалу підприємства мають безпосередній вплив на ефективне використання трудового, управлінського, виробничого, інвестиційного та інших видів потенціалів підприємства. Водночас, й названі потенціали, у свою чергу, створюють передумови для функціонування об’єктів майнового потенціалу. Це відображає синергетичну властивість всіх складових майнового потенціалу підприємства, результат якої проявляється в реалізації місії підприємства через одержання соціально-економічного ефекту. В свою чергу, майновий потенціал є складовим елементом системи економічного потенціалу, який за напрямками формується потенціалом ресурсів, господарським та вартісним потенціалами (рис. 1).

Майновий потенціал своєю сукупністю елементів безпосередньо впливає на господарський і вартісний потенціали: зі зростанням майнового потенціалу відбувається збільшення обсягів об'єктів господарювання та, відповідно, ринкової вартості підприємства.

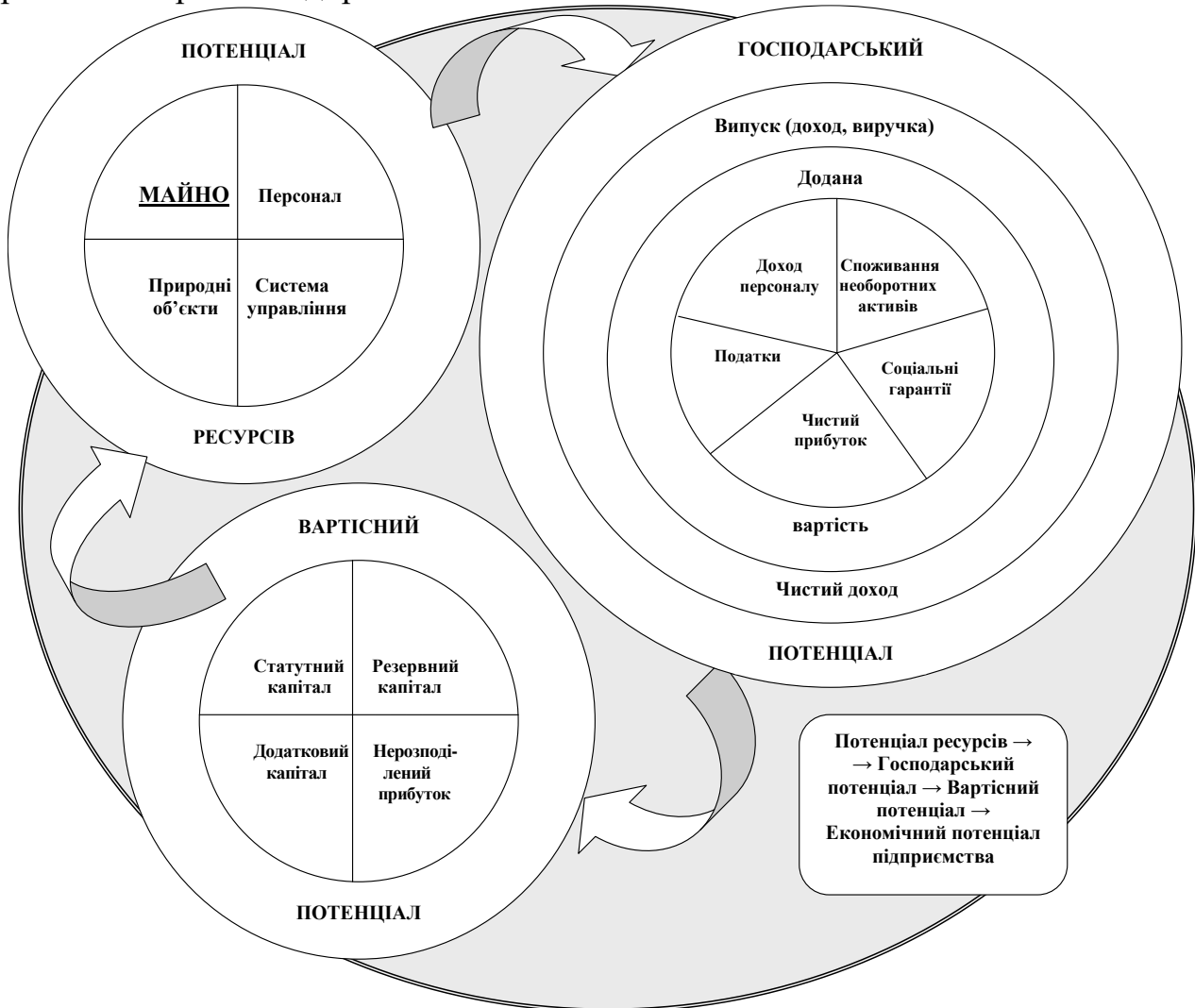

Рис. 1. Місце майнового потенціалу в економічному потенціалі підприємства

Автором в дисертаційній роботі структуровано склад майнового потенціалу підприємства. За об'єктами майновий потенціал підприємства визначається елементами необоротних та оборотних активів, що знаходяться на балансі та позабалансових рахунках. Доведено, що елементи необоротних активів можуть безпосередньо використовуватись в господарській діяльності підприємства, утворюючи виробничу потужність, або передаватись іншим суб'єктам господарювання через фінансові інвестиції, формуючи приріст капіталу. В свою чергу, оборотні активи забезпечують безперебійне виконання технологічного процесу господарювання, платоспроможність та формування доданої вартості, а також перетворення, в процесі відносин з покупцями, створених необоротними активами об'єктів в грошові потоки підприємства.

Узагальнивши наукові підходи до визначення принципів формування потенціалу, автором обґрунтовано якісні та структурні принципи формування

об'єктів майнового потенціалу підприємства.

Окресливши в роботі інструментарій формування об'єктів майнового потенціалу підприємства, а також фактори, які впливають на даний процес, розроблено загальнотеоретичну модель формування майнового потенціалу підприємств аграрного сектору (рис. 2).

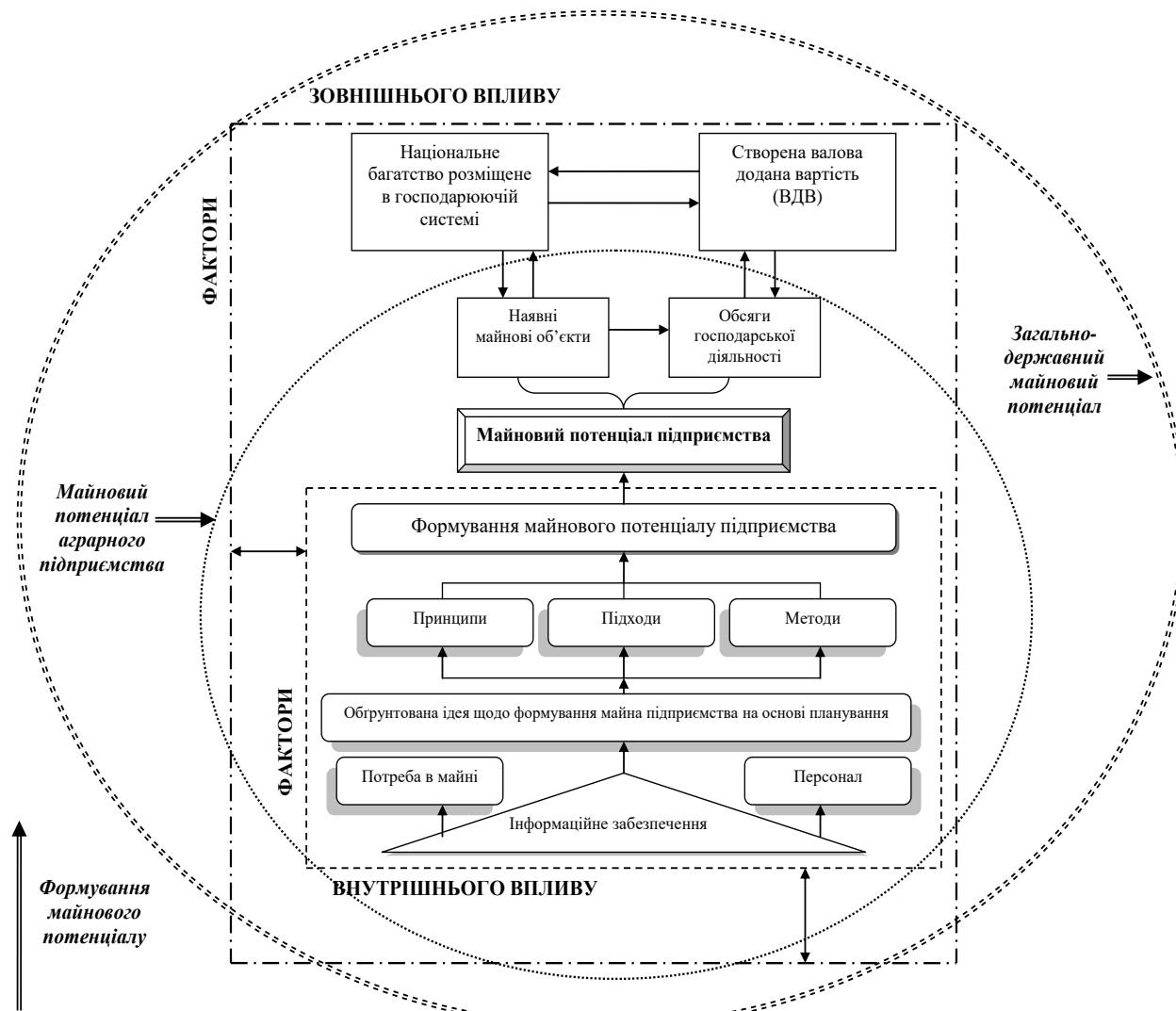

Рис. 2. Загальнотеоретична модель формування майнового потенціалу підприємств аграрного сектору

В процесі дослідження виокремлено системний, маркетинговий, функціональний, відтворювальний, інноваційний, нормативний, комплексний, інтеграційний, динамічний, оптимізаційний, адміністративний, поведінковий, ситуаційний та структурний підходи щодо формування об'єктів майнового потенціалу.

Доведено, що процес формування майнового потенціалу не може базуватись лише на одному підході – в реальній практиці вони залучаються системно в тій мірі, якою спрямовані на забезпечення вирішення проблем формування та використання об'єктів майнового потенціалу підприємства. Тобто, залежно від причини, яка вимагає формування об'єктів майнового потенціалу підприємства (висока зношеність обладнання, застарілість

технологій, вузький асортимент або низька якість продукції тощо) та з метою її успішного вирішення вибирається сукупність найбільш адекватних підходів.

Автором визначено, що процес ефективного формування та використання об'єктів майнового потенціалу полягає в виявленні резервів, пріоритетних напрямів підвищення рівня використання існуючих майнових потужностей господарюючої системи; розкритті можливостей існуючих і необхідних об'єктів та резервів господарювання; формуванні механізмів забезпечення ефективного використання об'єктів з метою підвищення та нарощення в цілому конкурентоспроможності господарюючої системи.

Другий розділ **“Оцінка і аналіз майнового потенціалу суб'єктів господарювання”** присвячено обґрунтуванню науково-методичних підходів для оцінки майнового потенціалу господарюючих систем; аналізу тенденцій розвитку майнового потенціалу на основі інвестиційно-інноваційної моделі; визначенню системи показників для аналізу майнового потенціалу з метою прийняття оптимальних управлінських рішень щодо діяльності підприємства.

В роботі розкрито, що для забезпечення ефективного управління майновим потенціалом підприємств необхідно систематично здійснювати достовірну оцінку його вартісної величини. Оцінка виступає одним з структурних елементів системного підходу щодо управління майновим потенціалом підприємства, оскільки вона є процесом визначення його вартості з врахуванням майбутнього та реального доходу, який він принесе в певний момент часу в умовах зовнішнього середовища та наявних ризиків.

Визначено, що потреба в оцінці майнового потенціалу виникає у випадках: створення, реорганізації, банкрутства, ліквідації суб'єкта господарювання, переоцінки основних засобів, складання річної фінансової звітності, оцінки фінансово-господарського стану за підсумками звітного періоду, складання бізнес-плану діяльності, фінансового плану підприємства тощо.

З точки зору оцінки, величину майнового потенціалу підприємства можливо визначити як сукупність вартості окремих його об'єктів з врахуванням отриманих результатів під впливом наявних на підприємстві елементів інтелектуального капіталу. Майнові об'єкти одноособово формують лише сукупність активів і тільки за умови впливу на них певних елементів інтелектуального капіталу, вони перетворюються на майновий потенціал. Інтелектуальний капітал, який впливає на формування величини майнового потенціалу, відображає конкурентні переваги підприємства у зовнішньому середовищі. Сукупність майнових об'єктів та елементів інтелектуального капіталу утворює ринкову вартість майнового потенціалу підприємства. В роботі доведено, що однією з проблем оцінювання майнового потенціалу є те, що досить вагома частка ринкової вартості його об'єктів не відображена в балансі підприємства.

Узагальнивши об'єкти, принципи, підходи та методи, які використовуються при оцінці майнового потенціалу, в роботі обґрунтовано особливості ситуаційного їх використання для виокремлених об'єктів майнового потенціалу та визначених випадків здійснення його оцінки.

У сучасних динамічних умовах господарювання, майновий потенціал

підприємств не знаходиться в статичному стані, його обсяги постійно змінюються під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів. Доведено, що сьогодні значно зростає потреба в трактуванні поняття “розвиток майнового потенціалу” та обґрунтуванні його тенденцій для підприємств аграрного сектору. Вважаємо, що саме розвиток майнового потенціалу дає можливість суб’єкту господарювання досягти встановлених цілей в сфері соціально-економічного функціонування. Визначено, що розвиток майнового потенціалу забезпечується процесами розширення та реалізації можливостей об’єктів майнового потенціалу з метою оптимізації його кількісних, структурних та якісних характеристик.

Обґрунтовано, що розвиток майнового потенціалу повинен характеризуватись саме інноваційними процесами, без яких він неможливий. Дослідження показали, що для забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку майнового потенціалу необхідно використовувати три типи стратегій інноваційного розвитку підприємства: перенесення, запозичення та нарощування. Стратегія перенесення полягає у використанні елементів зарубіжного науково-технічного потенціалу в господарській діяльності вітчизняних підприємств. Найбільш яскравим прикладом використання даної стратегії сільськогосподарськими підприємствами України є запровадження ними сучасної технології землеробства “Ноутіл” (No-till), яку вже упродовж тривалого часу активно використовують у Сполучених Штатах Америки. Стратегія запозичення передбачає освоєння виробництва високотехнологічної продукції інших країн на базі використання власного трудового потенціалу та існуючої науково-технічної бази аграрних підприємств. Основою стратегії нарощування майнового потенціалу підприємств АПК можуть бути підготовка висококваліфікованих кадрів в системі вищих навчальних закладів Міністерства аграрної політики України за магістерськими програмами, інтенсифікація оновлення майнових об’єктів на інноваційній основі та розвиток сільськогосподарського дорадництва.

Вважаємо, що інвестиційно-інноваційний розвиток майнового потенціалу забезпечується процесом господарювання, в результаті якого підприємство оновлює власні майнові об’єкти за рахунок вкладання інвестиційних ресурсів в залучення інновацій, а також здійснює активну модифікацію інтелектуального капіталу.

Здійснено аналіз тенденцій розвитку об’єктів майнового потенціалу сільськогосподарських підприємств у регіональному аспекті за обсягом формування та станом об’єктів майнового потенціалу, а також за структурою та джерелами формування. Проведений аналіз дозволив зробити висновок, що система управління потребує оптимізації обсягів вартості майнових об’єктів на одиницю готової продукції. Головною метою господарювання постає завдання залучення мінімального обсягу авансованого капіталу для формування майна та отримання при цьому максимальних фінансових результатів. Для оптимізації обсягів фінансових ресурсів, авансованих в майно на одиницю готової продукції використано інструменти моделювання, за допомогою яких визначено абсолютну зміну величин взаємозалежних економічних показників,

що дасть можливість спрогнозувати їх стан та розвиток у майбутньому.

Виходячи з проведеного дослідження оприлюднених показників господарювання (вибірка складала 90 підприємств за КВЕД 01.1, 01.2 та 15.51) та використовуючи програму Microsoft Excel, побудовано залежності між доходами підприємств та майновим потенціалом (в розрізі активів, у тому числі основних засобів), власним капіталом, оплатою праці, продуктивністю праці та фондоозброєністю господарюючих систем у вигляді емпіричної лінії регресії. Вважаємо, що використання економіко-математичних моделей для управління майновим потенціалом дасть можливість повною мірою оцінити перспективи розвитку потенціалу, обсяги фінансових результатів, дозволить керівникам господарюючих суб'єктів ефективно управляти майновими об'єктами та прихованими резервами. За допомогою такого моделювання можливо визначити вплив окремих складових елементів потенціалу на його загальний обсяг, рівень їх взаємодії та взаємозалежності. Результати моделювання розвитку майнового потенціалу підприємств за КВЕД 01.1, 01.2 та 15.51, свідчать про наявність диспропорцій у його розвитку залежно від виду економічної діяльності.

Аналіз вартісного обсягу майнового потенціалом аграрних підприємств неможливо здійснювати без ефективної системи інформаційного забезпечення. Інформація про майновий потенціал підприємства міститься в планових, нормативних, фактичних та прогнозних показниках. Виявлено, що основними недоліками, які характерні існуючим підходам щодо підбору показників для оцінки майна підприємств є: велика загальна кількість показників для оцінки майна; неоднозначне тлумачення показників з однаковим економічним змістом, що ускладнює процес аналізу; відсутність єдиного підходу до формування методики розрахунку показників в економічній літературі та нормативно-правових актах; відсутність системи показників для оцінки майна підприємства.

Виходячи з результатів проведеного аналізу обґрунтовано, що система показників для оцінки майновим потенціалом підприємства має включати формування показників за наступними групами: обсяги, формування, стан та ефективність використання об'єктів майнового потенціалу та рівень його привабливості.

В роботі визначено, що використовуючи дану систему показників можна побудувати інтегральний показник оцінки майнового потенціалу підприємства як по кожній групі визначеної системи показників, так й по всім групам з метою формування загального інтегрального показника. На основі побудованого інтегрального показника можна визначити рейтинг підприємства як узагальнюючу оцінку його конкурентоспроможності. Окрім побудови рейтингів, розроблена система показників може використовуватись для формування паспорту моніторингу майнового стану підприємства.

У третьому розділі **“Удосконалення системи управління ефективністю використання майнового потенціалу суб'єкта господарювання”** узагальнено та розкрито інструментарій системи управління майновим потенціалом аграрних підприємств; систематизовано основні джерела відтворення майнового потенціалу, досліджено проблеми та перспективи їх

використання; визначено рівень використання майнового потенціалу підприємств на основі адаптованої моделі DuPont та інструментів факторного аналізу впливу майнового потенціалу на обсяги господарської діяльності підприємств.

Доведено, що в реаліях господарювання аграрних підприємств України, яким характерна недостатня віддача як в цілому майна, так і окремих його елементів (табл. 1), необхідно удосконалювати систему управління майновим потенціалом.

Таблиця 1

Продуктивність об'єктів майнового потенціалу підприємств

(чистий дохід на 1 грн. вартості майнових об'єктів, грн.)

Майнові об'єкти	Роки				Динаміка	
	2000	2003	2005	2007	+/-	середньо-річна, %
Необоротні активи	1,593	1,208	0,851	0,774	-0,819	-9,80
<i>з них:</i>						
- основні засоби, нематеріальні активи та довгострокові біологічні активи	1,439	1,056	0,712	0,636	-0,803	-11,01
- незавершене будівництво	0,105	0,085	0,079	0,008	-0,098	-30,77
- довгострокові фінансові інвестиції	0,032	0,056	0,050	0,050	0,018	6,58
- інші необоротні активи	0,016	0,011	0,010	0,011	-0,005	-5,21
Оборотні активи	0,767	0,805	0,773	0,817	0,050	0,91
<i>з них:</i>						
- оборотні активи в запасах товарно-матеріальних цінностей	0,502	0,456	0,411	0,412	-0,090	-2,78
- дебіторська заборгованість	0,229	0,301	0,311	0,316	0,087	4,71
- поточні фінансові інвестиції	0,006	0,006	0,005	0,010	0,004	7,57
- грошові кошти	0,010	0,023	0,024	0,052	0,042	26,56
- інші оборотні активи	0,020	0,018	0,023	0,026	0,006	3,82
Майнові об'єкти, всього	2,363	2,019	1,630	1,596	-0,767	-5,45

Джерело: власні розрахунки на основі інформації Держкомстату України (за КВЕД секції А)

Відзначимо, що в табл. 1 для оцінки стану системи управління нами використаний показник продуктивність, який за економічним змістом є схожим з показником завантаження й характеризує здатність створювати ефект, продукцію, результат. Як бачимо, протягом досліджуваних періодів спостерігається чітка негативна тенденція до збільшення обсягів інвестицій в запаси майнових об'єктів, які використовуються підприємствами з метою отримання однієї гривні чистого доходу.

Результати дослідження показали, що сформульовану систему управління майновим потенціалом можливо представити як сукупність визначених принципів (системність, обґрунтованість, комплексність, адаптивність, цілеспрямованість, динамічність, синергізм, оптимальність, прогнозованість зворотній зв'язок гнучкість), підходів (аспектний, ситуаційний, системний, процесний, синергетичний) та методів (системний аналіз, діагностика, факторний аналіз, виробничі функції, модель Дюпона, інструменти

моделювання, планування, прогнозування, графічний метод) щодо формування та використання даного потенціалу. Для побудови об'єктивної системи управління майновим потенціалом в роботі визначені основні повноваження органів управління майновим потенціалом підприємства на прикладі акціонерного товариства.

Обґрунтовано, що одним з першочергових завдань управління майновим потенціалом підприємства є забезпечення ефективного відтворення його основних об'єктів. Проблеми відтворення об'єктів майнового потенціалу сьогодні актуальні як ніколи, оскільки вони не тільки морально та фізично зношені, але й їх рівень інноваційності недостатній для здійснення ефективного господарювання.

Об'єкти майнового потенціалу можливо відтворити використовуючи постійні (безповоротні), тимчасові (поворотні) джерела, а також цільові надходження та благодійні внески. Сформована система джерел відтворення об'єктів майнового потенціалу наведена на рис. 3.

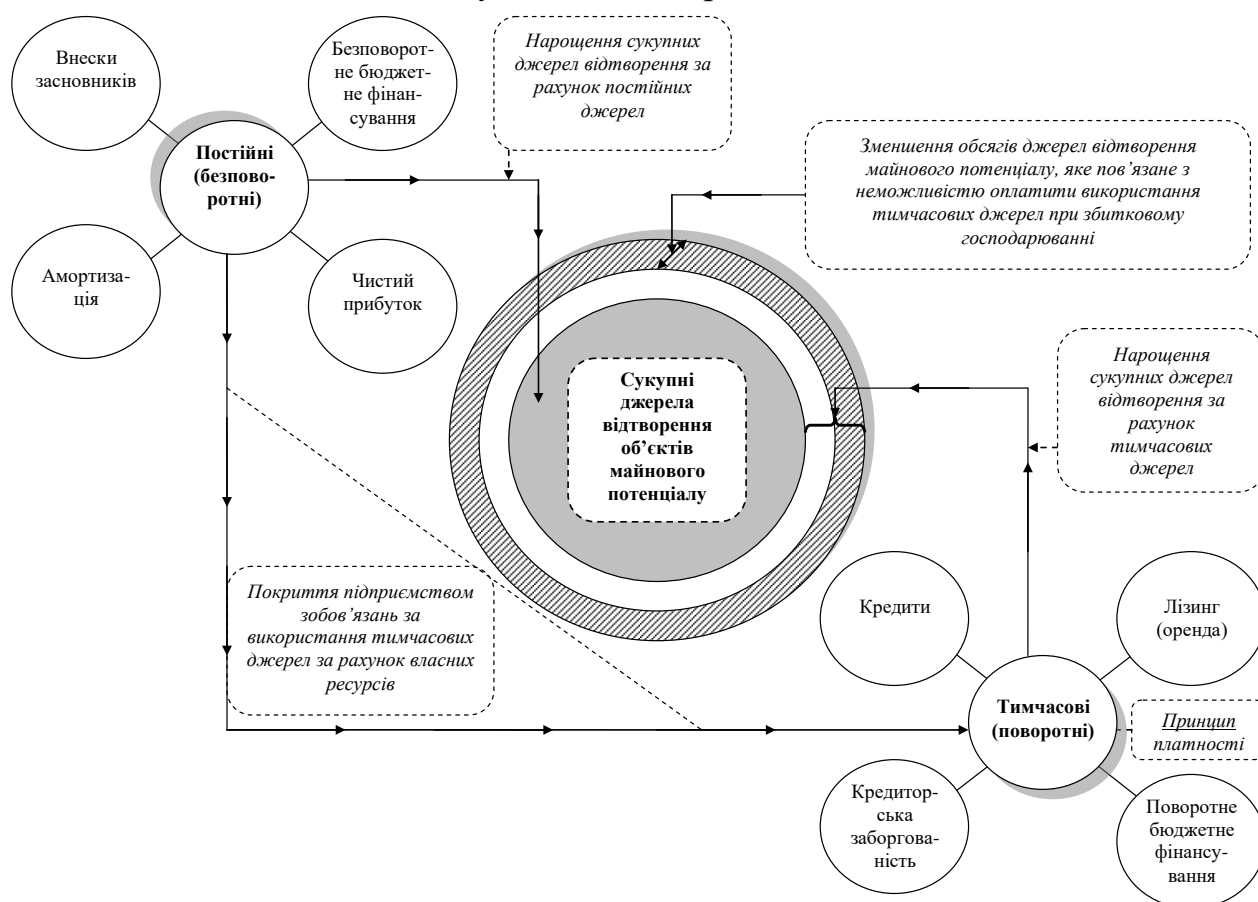

Рис. 3. Джерела відтворення об'єктів майнового потенціалу підприємства

В роботі визначено, що комплексно оцінити рівень ефективного використання майнового потенціалу можливо на основі системи показників для управління майновим потенціалом, адаптованої моделі DuPont та факторного аналізу впливу майнового потенціалу на обсяги господарської діяльності підприємства.

Результативними показниками ефективності використання майнового потенціалу підприємства є абсолютні величини чистого прибутку і власного

капіталу та відносна величина їх співвідношення – прибутковість власного капіталу. Якщо узагальнюючий показник рентабельності власного капіталу підприємства високий, то й господарська діяльність, відповідно, розвивається успішно – наслідком чого є значна ринкова вартість господарюючої системи, що в майбутньому сприятиме зростанню чистого доходу, а це призведе до подальшого збільшення його потенціалу, зростання добробуту його власників та персоналу. В свою чергу, на загальнодержавному рівні даний показник сприяє залученню інвестицій за окремими видами економічної діяльності, зростанню національного багатства, валового національного продукту, а також збільшенню зайнятості населення.

Доведено, що рівень використання об'єктів майнового потенціалу підприємства безпосередньо визначає й обсяг господарювання аграрного підприємства, який залежить від наступних факторів: величини (кількості) майнових об'єктів, часу використання та продуктивності одиниці майнових об'єктів щодо створення результатів господарської діяльності за одиницю часу, цін на створені об'єкти господарської діяльності.

Економічна ефективність продуктивності майнового потенціалу – складне і багатофакторне явище. Вона формується використанням необоротних і оборотних активів, персоналу, природних ресурсів, підприємницьких здібностей та економічною політикою держави. Показники господарювання відображають ефективність використання майнових об'єктів та її вплив на фінансовий стан комплексно, з урахуванням всіх факторів. Одночасно потенціал майнових об'єктів впливає також і на показники віддачі інших ресурсів господарюючої системи.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення актуальної науково-практичної проблеми управління майновим потенціалом аграрних підприємств України. Проведене дослідження дало змогу теоретично обґрунтувати сутність майнового потенціалу підприємства, а також запропонувати науково-методичні підходи щодо його класифікації та управління формуванням, оцінкою, розвитком, відтворенням, ефективним використанням. Це підтвердило гіпотезу, покладену в основу дисертації, а реалізовані мета і завдання дослідження дають підстави зробити наступні висновки:

1. Визначено економічну сутність дефініції “майновий потенціал підприємства” на основі узагальнення досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців щодо сутності понять “потенціал”, “майно” (“активи”) як сукупність можливостей майнових об'єктів, які контролюються підприємством в результаті минулих подій, функціонують у матеріальній, нематеріальній, фінансовій формах та які в системній господарській діяльності забезпечують підприємству економічні вигоди, включаючи синергетичний ефект, в майбутньому у формі чистого доходу, доданої вартості, чистого прибутку та власного капіталу.

2. Розроблена класифікація майнового потенціалу, яка всебічно забезпечує процес управління об'єктами майнового потенціалу аграрного сектору та систематизує інформаційне забезпечення підприємства в сфері формування та використання майнового потенціалу.

3. Теоретично та практично визначено об'єктний склад майнового потенціалу аграрних підприємств по елементах, що можуть безпосередньо використовуватись в господарській діяльності, формувати виробничу потужність та забезпечувати безперебійне виконання технологічного процесу господарювання, платоспроможність і формування доданої вартості підприємства. Обґрунтована їхня роль у створенні майнового потенціалу підприємства.

4. Сформульовано механізми формування майнового потенціалу, які ґрунтуються на особливостях об'єктів та включають принципи, підходи, методи, а також зовнішні та внутрішні фактори впливу, які обумовлюють розвиток об'єктів і впливають на оптимальне їх розміщення та використання.

5. Визначено потребу у системному розвитку майнового потенціалу, обґрунтовано сутність, основні шляхи розвитку майнового потенціалу, а також доведено, що даний процес буде ефективним тільки у випадку, коли він здійснюється із залученням інвестицій інноваційного характеру.

6. Для оптимізації обсягів авансованого майна на одиницю готової продукції найкраще використовувати інструменти моделювання, за допомогою яких визначається абсолютна зміна величин взаємозалежних економічних показників, що дає можливість прогнозувати їх стан та розвиток у майбутньому.

7. Доведено, що управління майновим потенціалом спирається на систему показників, яка представлена обсягами, рівнем формування, станом, ефективністю використання та привабливістю майнового потенціалу. Запропонована система показників забезпечить підприємство повною та достовірною інформацією, яка буде корисною в процесі поточного та стратегічного управління. Отримана інформація логічно узагальнюється в паспорті моніторингу майнового стану підприємства.

8. Ефективне формування та використання майнового потенціалу потребує налагодженої системи управління ним. Розроблена система управління майновим потенціалом визначається як сукупність визначених принципів, підходів, методів формування та використання даного потенціалу, а також повноважень органів управління підприємства.

9. Систематизовані джерела відтворення об'єктів майнового потенціалу, відображено в структурі постійні (безповоротні) та тимчасові (поворотні), їх взаємозв'язок на напрями використання. До першої групи відноситься чистий прибуток, амортизація, внески засновників та безповоротне бюджетне фінансування, а до другої – кредити банків, лізинг (оренда), кредиторська заборгованість та поворотне бюджетне фінансування. При цьому, пріоритетне значення належить амортизації та кредитним ресурсам, які тимчасово залучаються до процесу господарювання підприємства. Дослідження підтверджує, що саме амортизація є вагомим внутрішнім джерелом відтворення

об'єктів основних засобів.

10. Пріоритетним напрямом підвищення рівня ефективності управління об'єктами майнового потенціалу є моніторинг ефективності його використання підприємством, в основу якого покладена розроблена система показників для управління майновим потенціалом підприємства, адаптована модель DuPont та обґрунтовані інструменти факторного аналізу, застосування яких уможливило визначення впливу майнового потенціалу на обсяги господарської діяльності підприємств.

Практична реалізація розроблених пропозицій забезпечить удосконалення організаційно-економічного механізму управління майновим потенціалом підприємства та сприятиме нарощуванню обсягів господарського та вартісного потенціалів підприємств аграрного сектору.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Синергетична парадигма економіки: монографія / [Ходаківський Є. І., Грабар І. Г., Цал-Цалко Ю. С., Януль І. Є., Вознюк О. В., Денисюк О. Г., Охрімчук О. М.]. – Житомир, 2007. – 160 с. (10 друк. арк., особисто автору належить 1,12 друк. арк).

2. Денисюк О. Г. Потенціал земельної ділянки підприємств промисловості: аспект розміщення та оцінки вартості / в кол. монограф. “Стратегія розвитку і реалізації потенціалу АПК”. – Житомир: Житомирське обласне об'єднання громадської організації „Спілка економістів України”, 2008. – 392 с. – С. 71-78. (24,5 друк. арк., особисто автору належить 0,5 друк. арк).

3. Цал-Цалко Ю. С. Стан і розвиток економічного потенціалу аграрного та промислового секторів національного господарства України: монографія / Цал-Цалко Ю. С., Денисюк О. Г., Мороз Ю. Ю. – Житомир: ЖОО ГО “Спілка економістів України”, 2009. – 218 с. (13,63 друк. арк., особисто автору належить 3,31 друк. арк).

Статті у наукових фахових виданнях

4. Денисюк О. Г. Економічний механізм забезпечення нагромадження національного багатства підприємствами України / О. Г. Денисюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2006. – № 3 (37). – С. 168 – 173 (0,75 друк. арк).

5. Денисюк О. Г. Амортизація як джерело відтворення майнового потенціалу підприємства / О. Г. Денисюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2007. – № 3 (41). – С. 155 – 165 (1,38 друк. арк).

6. Денисюк О. Г. Оцінка формування потенціалу господарюючих систем за показниками національних рахунків / О. Г. Денисюк // Проблеми статистики: зб. наук. пр. Науково-технічного комплексу статистичних досліджень

Держкомстату України – К.: ДП “Інформаційно-аналітичне агентство”, 2007. – Вип. 8. – С. 189 – 196 (0,5 друк. арк).

7. Денисюк О. Г. Система управління майновим потенціалом підприємства / О. Г. Денисюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2008. – № 1 (43). – С. 162 – 171 (1,25 друк. арк).

8. Денисюк О. Г. Модель ефективного управління потенціалом підприємств АПК / О. Г. Денисюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2009. – № 1 (47). – С. 165 – 169 (0,63 друк. арк).

9. Денисюк О. Г. Кредитування майнового потенціалу підприємств АПК / О. Г. Денисюк // Вісник Житомирського національного агроекологічного університету. – 2009. – № 2 (25). – С. 256 – 263 (0,5 друк. арк.).

10. Денисюк О. Г. Обґрунтування інвестиційної складової розвитку майнового потенціалу господарюючих систем / О. Г. Денисюк // Економіка: проблеми теорії та практики: збірник наукових праць. – Випуск 247: В 6 т. – Т III. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. – С. 745 – 749 (0,31 друк. арк).

11. Денисюк О. Г. Класифікація майнового потенціалу підприємств АПК / О. Г. Денисюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2009. – № 3 (49). – С. 217 – 221 (0,63 друк. арк).

12. Денисюк О. Г. Кластер як нова форма нарощення майнового потенціалу підприємств АПК / О. Г. Денисюк, Ю. С. Цал-Цалко // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2009. – № 29. – С. 111 – 113 (0,19 друк. арк., особисто автору належить 0,38 друк. арк).

13. Денисюк О. Г. Економічна сутність поняття “майновий потенціал підприємства” / О. Г. Денисюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – № 7 (98). – С. 7 – 12 (0,75 друк. арк).

14. Денисюк О. Г. Аналіз майнового потенціалу підприємств АПК / О. Г. Денисюк // Економіка АПК. – 2009. – №. 10. – С. 47 – 51 (0,31 друк. арк.).

Матеріали та тези наукових конференцій

15. Денисюк О. Г. Дослідження моделей інтегральної оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання: тези XXXI Науково-практичної міжвузівської конференції, присвяченої Дню університету, (Житомир, 14-16 березня 2006 р.) / М-во освіти і науки України, Житомирський держ. технологічний ун-т [та ін.]. – Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2006. – С. 114 – 115 (0,25 друк. арк).

16. Денисюк О. Г. Сутність та склад національного багатства: тези XXXII Науково-практичної міжвузівської конференції, присвяченої Дню університету, (Житомир, 14-16 березня 2007 р.) / М-во освіти і науки України, Житомирський держ. технологічний ун-т [та ін.]. – Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2007. – С. 81 (0,13 друк. арк).

17. Денисюк О. Г. Комплексна оцінка соціально-економічного розвитку регіонів за майновим станом господарюючих систем: зб. наук. праць Всеукраїнської науково-практичної конференції [“Статистична оцінка соціально-економічного розвитку”], (Хмельницький, 17 травня 2007 р.) / М-во

освіти і науки України, Хмельницький ун-т управління і права. – Хмельницький: Хмельницький університет управління і права. – 2007. – С. 186 – 189 (0,25 друк. арк).

18. Денисюк О. Г. Оцінка майнового потенціалу регіону: матеріали Науково-практичної конференції [“Житомирщині – 70”], (Житомир, 25-26 вересня 2007 р.) / М-во освіти і науки України, Житомирська державна адміністрація [та ін.]. – Житомир: Житомирський держ. ун-т ім. І. Франка. – 2007. – С. 189 – 198 (0,63 друк. арк).

19. Денисюк О. Г. Розвиток майнового потенціалу підприємств: матеріали Науково-практичної конференції до 10-річчя спеціальностей “Економіка підприємства” та “Маркетинг” [“Економічна освіта та наука: досвід та перспективи розвитку”], (Харків, 22-23 листопада 2007 р.) / М-во освіти і науки України, М-во охорони здоров'я України [та ін.]. – Харків: Національний фармацевтичний університет. – 2007. – С. 182 (0,1 друк. арк.).

20. Денисюк О. Г. Оцінка майнового потенціалу підприємств: тези XXXIII Науково-практичної міжвузівської конференції, присвяченої Дню університету, (Житомир, 18-19 березня 2008 р.) / М-во освіти і науки України, Житомирський держ. технологічний ун-т [та ін.]. – Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2008. – С. 89 (0,13 друк. арк).

21. Денисюк О. Г. Структура майнового потенціалу господарюючих систем: матеріали 5-ї Міжнародної науково-практичної конференції [“Стратегічні питання світової науки – 2009”], (Перемишль, 07-15 лютого 2009 р.). – Том 4. Економічні науки. – Перемишль: Наука і освіта, 2009. – С. 17 – 20 (0,25 друк. арк.).

22. Денисюк О. Г. Користувачі інформаційних ресурсів класифікації майнового потенціалу підприємств АПК: матеріали 5-ї Міжнародної науково-практичної конференції [“Наука та технології: крок у майбутнє – 2009”], (Прага, 27-05 березня 2009 р.). – Том 4. Економічні науки. – Прага: Наука і освіта, 2009. – С. 39 – 41 (0,19 друк. арк.).

23. Денисюк О. Г. Інвестиційно-інноваційний розвиток майнового потенціалу АПК: тези XXXIV Науково-практичної міжвузівської конференції, присвяченої Дню університету, (Житомир, 16-18 березня 2009 р.) / М-во освіти і науки України, Житомирський держ. технологічний ун-т [та ін.]. – Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2009: Том II – С. 31-32 (0,25 друк. арк).

24. Денисюк О. Г. Формування конкурентоспроможності майнового потенціалу господарюючих систем: тези доповідей 5-ї Міжнародної науково-практичної конференції [“Проблеми економіки підприємств у сучасних умовах”], (Київ, 19-20 березня 2009 р.) / М-во освіти і науки України, Національний ун-т харчових технологій [та ін.]. – К.: НУХТ, 2009. – С. 32 – 33 (0,25 друк. арк).

25. Денисюк О. Г. Розміщення майнового потенціалу підприємств АПК України: матеріали Міжнародної наукової конференції [“Розвиток продуктивних сил України: від В.І. Вернадського до сьогодення”], (Київ, 20 березня 2009 р.) / Національна академія наук України, Рада по вивченню

продуктивних сил. – К.: РПВС України НАН України, 2009. – Ч. 2. – С. 151 – 153 (0,19 друк. арк).

26. Денисюк О. Г. Механізм формування майнового потенціалу підприємств АПК: зб. наук. праць Міжнародної науково-практичної конференції [“Актуальні проблеми економічного розвитку України в умовах глобалізації”], (Вінниця, 24 квітня 2009 р.) / М-во освіти і науки України, Київський нац. торговельно-економічний ун-т [та ін.]. – Вінниця: Центр підготовки навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2009. – Ч. 2. – С. 208 – 212 (0,31 друк. арк).

27. Денисюк О. Г. Економічна політика формування майнового потенціалу підприємств АПК: зб. тез доповідей п'ятої Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції [“Українська наука ХХІ століття”], (Київ, 17-19 червня 2009 р.) / Інститут наукового прогнозування [та ін.]. – К. – 2009: част. 1 – С. 80 – 82 (0,19 друк. арк).

Інші видання

28. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз: [підручник] / Цал-Цалко Ю. С., Мороз Ю. Ю., Денисюк О. Г. – [вид. 2-ге, доповнене]. – Житомир: ЖОО ГО “Спілка економістів України”, 2009. – 504 с. (31,5 друк. арк., особисто автору належить 2,69 друк. арк).

29. Стратегічний менеджмент в туризмі / [Трухан О.Л., Біляк Т.О., Писаренко Б. А., Проценко Н. Б., Денисюк О. Г.: навч. посібник. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 237 с. (14,81 друк. арк., особисто автору належить 1,88 друк. арк).

АНОТАЦІЯ

Денисюк О.Г. Майновий потенціал підприємства: сутність, відтворення, управління. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Український науково-дослідний інститут продуктивності агропромислового комплексу, Київ, 2010.

У дисертаційній роботі обґрунтовано економічну сутність поняття “майновий потенціал підприємства” в системі управління діяльністю підприємства та розроблено його класифікацію за видами. Окреслені підходи до оцінки об’єктів майнового потенціалу, виходячи з їх характеристики та умов використання підприємством. Розроблена система показників для управління майновим потенціалом підприємств.

В результаті проведеного дослідження подальшого розвитку дістали питання формування об’єктного складу майнового потенціалу підприємства; обґрунтування стратегій інвестиційно-інноваційного розвитку майнового потенціалу; порядок управління майновим потенціалом підприємства на стадіях життєвого циклу підприємства; обґрунтування джерел відтворення об’єктів

майнового потенціалу підприємств аграрного сектору. Виокремлено адаптовану модель DuPont та методи факторного аналізу як інструменти обґрунтування напрямів ефективного використання майнового потенціалу підприємства.

Ключові слова: майновий потенціал, класифікація, оцінка, розвиток, система показників, система управління, відтворення, ефективність використання.

АННОТАЦІЯ

Денисюк Е.Г. Имущественный потенциал предприятия: сущность, воспроизводство, управление. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Украинский научно-исследовательский институт агропромышленного комплекса, Киев, 2010.

Диссертация посвящена вопросам управления имущественным потенциалом предприятий аграрного сектора экономики Украины. В работе определено, что результаты хозяйствования предприятий зависят от его имущественного обеспечения, состояния и эффективности использования объектов имущества. Определено, что имуществу предприятий аграрного сектора Украины характерен высокий уровень физического и морального износа, а также недостаточный объем его воспроизводства. Кроме того, следует отметить, что комплексного исследования процессов управления имущественным потенциалом не разработано, что актуализирует тему и основные вопросы, которые исследуются в диссертации.

На основании анализа научной литературы и обобщения понятий “потенциал”, “имущество” (активы) определена экономическая сущность дефиниции “имущественный потенциал”. С целью систематизации информационного обеспечения процесса управления объектами имущества предприятия, разработана его классификация за видами. Определено, что основными объектами имущественного потенциала предприятия являются активы, непосредственно обеспечивающие реализацию производственной мощности предприятий, а также средства труда, при помощи которых выполняется технологический процесс хозяйствования, достигается оптимальная платежеспособность и образуется добавленная стоимость как основной источник формирования национального богатства на микроуровне. В работе обоснованы механизмы формирования и эффективного использования имущественного потенциала, основу которых составляют принципы, подходы, методы, а также факторы внутреннего и внешнего влияния.

Обосновано основные экономические ситуации, которые требуют достоверной информации о состоянии объектов имущественного потенциала предприятия. Кроме того, определены основные подходы и методы оценки, которые могут в таких случаях использоваться. Выделен интеллектуальный капитал как основополагающий фактор образования имущественного потенциала.

Современные условия хозяйствования предприятий требуют постоянного

развития имущественного потенциала. В работе доказано, что этот процесс будет эффективным только в случае, если он будет носить инвестиционно-инновационный характер. Основными стратегиями развития могут быть: стратегия перенесения, заимствования и наращивания. Для оптимизации финансовых ресурсов, которые авансированы в имущественный потенциал, использованы методы экономического моделирования.

С целью обеспечения аппарата управления полной и достоверной информацией об имущественном потенциале разработана система показателей, которые характеризуют объем, формирование, состояние, эффективность использования и привлекательность объектов имущественного потенциала.

Систематизированы источники воспроизводства потенциала имущества предприятия, среди которых выделены постоянные и временные. Кроме того, в работе обоснована система управления предприятием, выделены полномочия всех звеньев в данном процессе, а также определено, что мониторинг эффективного использования имущественного потенциала необходимо производить исходя из адаптированной модели DuPont, а также инструментов факторного анализа.

Ключевые слова: имущественный потенциал, классификация, оценка, развитие, система показателей, система управления, воспроизводство, эффективность использования.

SUMMARY

Denysiuk O.G. Property potential of enterprise: nature, reproduction, management. – Manuscript.

Dissertation for the Candidate's Degree in Economics, in specialty 08.00.04 – Economics and Management of Enterprises (by the types of economic activity). – Ukrainian Research Institute of Productivity of Agro-Industrial Complex, Kyiv, 2010.

Economic nature of the term “property potential of enterprise” in the system of enterprise activity management is substantiated, and the classification of property potential of enterprises is developed in the dissertation research. Approaches to assessment of objects according to their characteristics and terms of use are traced. The system of indices for managing the property potential of enterprises is developed.

The issues of forming objects composition of property potential of enterprise, the grounded strategies of investment innovation development of property potential, order of managing the property potential of enterprise, sources of reproduction of objects of the property potential of agricultural enterprises have been developed as the results of investigation. Adapted model DuPont and methods of factor analysis as the instruments of proving the directions of effective use of property potential of enterprise are singled out.

Key words: property potential, classification, assessment, development, system of indices, management system, reproduction, use efficiency.

Підписано до друку 03.02.2010 р.
Формат 60x90 1/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9. Тираж 100 прим.
Замовлення № 961

Редакційно-видавничий відділ ЖДТУ
10005, м. Житомир, вул. Черняхівського, 103

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців
Серія ЖТ № 08 від 26.03.2004 р.